

Români din toate țările, uniți-vă în cuget și simțiri!

EUROPA ȘI NEAMUL ROMANESC

Octombrie 1978. Anul VII, Nr. 76

FOAIA MISCARII ROMÂNE PENTRU UNITATEA EUROPEI

Milano, 7 aprilie 1978

Stimate Domnule Președinte,

Dumneavoastră ați fi dispus să încredințați din nou Statele Unite ale Americii administrației britanice pentru a restabili dreptatea istorică în favoarea Regatului Unit?

Această acțiune ar fi comparabilă cu pretenția unor Unguri, cetățeni americani care, în raport strâns cu guvernul comunist de la Budapesta, cer ca Transilvania, în zdrobitoarea ei majoritate românească, să treacă din nou sub administrație maghiară, ca pe timpul dominației ungare din vremea dualismului habsburgic.

Primul război mondial a consfințit afirmarea drepturilor omului: principiul naționalității și al autodeterminării, ducând astfel la formarea statelor naționale.

Există, desigur, în Transilvania și unele minorități etnice, din care unele au fost aduse intenționat pe timpul politicii imperialiste din trecut și care s-au înmulțit artificial prin schimbarea forțată a numelui și religiei a mii de persoane ce făceau parte din populația locală, cum e descris în cartea ce v-am expeditat-o și care are ca titlu "How to become a Hungarian", scrisă în 1898 de Simon Telkes, președinte al Societății Centrale pentru schimbarea numelui din Budapesta.

Cei 70 de mii de mongoli unguri veniți în Europa la începutul secolului X devin astfel în mod artificial 10 milioane. Cel mai mare poet ungar Sandor Petöfy era sârb (Petrovic) și renumitul cardinal Mindtzensy era austriac.

Suntem martori la manifestațiunile de necrezut și neloiale ale acestor noi cetățeni americani, foști refugiați din 1956. Ei care și-au părăsit țara, Ungaria, sub presiunea tancurilor sovietice luptă azi pe străzi, în universități, în Congres, pentru "drepturile naționale ale fraților lor din Transilvania". Aceasta e o ofensă adusă bunei-credințe a poporului american.

Aceste așa-zise victime sunt de fapt mulțumiți în situația de cetățeni români: au reprezentanți în guvernul român și în Marea Adunare Națională; ei se bucură nu numai de drepturi egale ci chiar de privilegii (anexez broșura: “Full harmony and equality between the Romanian people and the cohabiting nationality”).

Această acțiune revendicativă a noilor cetățeni americani este perfect sincronizată cu guvernul de la Budapesta, care servește imperialismului rusesc în politica acestuia de creare a noi focare de tensiune în Europa în scopul dezagregării unor state, începând cu România și Jugoslavia pentru ca să le domine și apoi să ocupe întreagă Europa.

Scopul vastei acțiuni a Ungurilor este să conducă la un nou Dictat ca cel al lui Ciano-Ribentrop de la Viena din 1940, să comită alte crime barbare în Transilvania (a se vedea raportul Crucii Roșii Vaticane și broșura: “The truth nothing but the truth”) și să oprească unificarea Europei atât de necesară pentru a face față imperialismului sovietic și pentru a oferi Statelor Unite un aliat puternic.

Pe la începutul secolului al XX-lea, încercarea de unificare prin crearea unor State Unite ale Europei centrale de către arhiducele Franz Ferdinand a fost oprită tot de către Unguri deoarece acesta îi amenințase: “Dacă Ungurii se vor opune vor fi trecuți prin foc și sabie”. Și Ungurii l-au asasinat prin intermediul unui Croat.

Vă rog domnule Președinte Carter, în calitatea Dv. de cel mai mare campion și apărător al drepturilor umane individuale și colective din timpurile noastre, să respingeți orice campanie de informații false și orice presiune exercitată în mod neloial de acești noi cetățeni americani care, prin acțiunea lor, tulbură pacea popoarelor Europei și anulează eforturile de apropiere culturală pentru care Europeanii luptă și pentru care depune eforturi și Fundația noastră de 30 de ani.

Vă rog să primiți, domnule Președinte, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

FUNDAȚIA EUROPEANĂ DRĂGAN
Președinte

Prof.Dr.J.C.Drăgan

D-lui Jimmy Carter
Președintele Statelor Unite
ale Americii
WASHINGTON
U.S.A.

UN DOCUMENT ISTORIC DE TRISTĂ MEMORIE*)

44 - Attached is Indrolovici's translation. (Red
with added later).

Romania

Russia 90%

The Allies 10%

Greece G. Bourgeois
- in accord with USA.

90%

Harold
Russell

10%

Yugo Slavia

50/50%

Hungary

50/50%

Bulgaria

Russia 75%

The Allies 25%

*) Facsimilul unor însemnări autografe aparținând lui W.Churchill văzute și aprobate de Iosif Visarionovici Stalin (vezi ultima pagină a revistei noastre)

ROMÂNI CATOLICI ȘI "EXILUL ROMÂNESC"

Pe la sfârșitul lui decembrie 1977 mi-a căzut în mână o circulară anonimă semnată: Exilul Românesc. Am aflat mai târziu că ea era din august 1977. Citind-o am rămas foarte uimit, ca să nu zic, revoltat și mă întreb: sunt Români ticluitoarii, sau e Român ticluitoarul ei? De ce nu și-a pus nici unul numele? E just ca cineva să-și aroge monopolul românismului pe motiv că e ortodox? De ce sunt atacați în această circulară P.Mihai Caitar, urmașul Mons. Vasile Zăpârțan la Misiunea greco-catolică din München și prelatul H.Menges? Pentru că s-au pus în serviciul Românilor?

Cine trage la îndoială că Mihai Eminescu a fost Român? Dar dacă el ar fi fost catolic, i s-ar fi căutat probabil și lui nod în papură, cum i s-a căutat părintelui Mihai Caitar, spre a-i contesta românismul.

Un mare demagog român și mulți ca el susțineau, și se vede că mulți mai susțin, că cine nu e ortodox nu e Român. O falsitate, o absurditate, o demagogie mai mare decât asta nici că se poate. Românul nu se naște nici ortodox, nici catolic, nici protestant. Numai după naștere, prin botez și educație religioasă ulterioară devine aderent al unei religii, ce nu se identifică cu naționalitatea, naționalitatea referindu-se la originea trupului, primit de la părinți, iar religia la sufletul creat de Dumnezeu fără deosebire de naționalitate.

Mă întreb, la ce se reduce ortodoxia aceluia mare demagog și protagonist al ortodoxiei, în afară de ura contra catolicilor pe care o injectează admiratorilor săi? Merge el regulat la biserică, se roagă el dimineața și seara, se spovedește și împărtășește el cel puțin de Paști? După teoria lui am trebui să afirmăm tocmai contrarul, că cine nu e catolic nu e Român, deoarece legea adică credința strămoșească a Românilor a fost cea catolică, nu cea ortodoxă.

Biserica ortodoxă există abia de la 1054, de când s-a dezbinat de Biserica catolică. Înainte de 1054 era și ea catolică. Românii au existat însă și înainte de 1054. Poporul român s-a format din Daci și coloniștii romani aduși de Traian după cucerirea Daciei. A existat deci cu aproape o mie de ani

înainte de a fi existat Biserica ortodoxă necatolică. Printre coloniștii romani mulți erau creștini, în fond catolici, deși denumirea de catolică a Bisericii datează abia de la Conciliul de la Nicea (Asia Mică) din anul 325.

Dovada cea mai solidă că și Grecii s-au dezbinat de Biserica catolică în 1054, înainte de această dată au fost catolici, e faptul că ei și azi mărturisesc în crez credința în una, sfântă, catolică și apostolică Biserică, cuvântul catolic fiind de origine greacă. Înseamnă: peste tot, universal și, e sinonim cu cuvântul ortodox (dreptcredincios).

Dealtfel cuvântul ortodox în sens catolic se găsește în canonul roman al liturghiei catolice, înainte de prefacere, când preotul se roagă pentru toți ortodocșii (dreptcredincioșii) și mărturisitorii credinței catolice și apostolice (et omnibus orthodoxis atque catholicæ et apostolicæ fidei cultoribus).

Că Românii au fost catolici o spun istoricii români cei mai de seamă și profesorii de la facultățile de teologie ortodoxă (vezi N.V.Pantea, "Legea strămoșească", București 1934 și Roma 1968, care se poate avea gratis de la subsemnatul).

Pentru că P.Mihai Caitar e catolic nu e Român? Sau numele lui nu e românesc? Dar Boian(Boiangiu), cu nume turcesc, nu e Român? Dar Iuliu Hossu (Lungu), cu nume curat unguresc, e Ceangău și el? Dar Xenopol, Brătianu(Batîr), Totu(Toth) sunt nume românești?

Dacă P.H.Menges s-ar fi făcut ortodox, ceea ce el n-a făcut și nu va face niciodată, dacă și-ar fi modificat numele în Mengescu cine ar mai fi zis că nu e Român? Dacă însă el, deși German de origine, se identifică cu interesele românești și s-a pus în serviciul Românilor, înseamnă că așa numitul "Exil Românesc" acum să-l apostrofizeze, să-l insulte și să-i dea cu piciorul? Așa învățat religia și educația ortodoxă pe Români?

N-ar trebui să fie mulțumit "Exilul Românesc" că-i stă la dispoziție în München o biserică germană catolică pentru liturghia ortodoxă? Vrea să pună el acum mâna pe Misiunea românească greco-catolică din München, așa cum au intrat în Transilvania ortodocșii în bisericile greco-catolice?

Dacă "Exilul Românesc" nu vrea în nici un caz să fie românesc, cu origine de la Roma adică catolic, ci preferă să fie ortodox ca Grecii și Slavii, fiind majoritar în Germania, să-și facă el o Misiune ortodoxă la München sau unde vrea.

Până la urma urmei, la Misiunea greco-catolică din München, ca Român, deși nu greco-catolic ci romano-catolic, mai am și eu un cuvânt de spus: Intr-un moment critic când P. Zăpârțan ar fi trebuit s-o evacueze, i-am pus eu la dispoziție ajutorul financiar necesar pentru a putea rămâne în ea.

Să luăm cazul lui G.T., a cărui soție nu e româncă. Oare copiii lui vor fi Români? Cine va trăi va vedea. Eu l-aș întreba pe prietenul meu Gheorghe Tase, el a ticluit acea circulară, sau știe cine a ticluit-o?

Sunt constrâns să spun că ticluitoarii circulare în chestie sunt niște trădători inconștienți ai cauzei românești, acum când Ungurii fac propagandă pe toate căile spre a ne răpi Transilvania și, toți Români, ortodocși și catolici ar trebui să fim uniți, solidari pentru a apăra cauza românească.

În plus, Maghiarii uneltesc de mult ca Episcopia maghiară de Alba-Iulia să-și întindă jurisdicția asupra Românilor catolici moldoveni, ca să le trimită preoți maghiari să-i maghiarizeze, cum au făcut în secolele trecute, înaintea de a fi existat Episcopia catolică din Iași și, spre a face printr Români catolici moldoveni prăpădul ce l-au făcut în cei patru ani de ocupație a Transilvaniei de Nord prin grația lui Hitler, după dictatul de la Viena din 1940.

Așa fiind situația, dacă tu Român spui că un alt Român, în cazul nostru P.Mihai Caitar e Ceangău, Ungurii vor striga în gura mare că el e Ungur. Atunci pentru cine luptați? Pentru cauza românească, sau pentru cea ungurească? Vezi deci că ești un trădător?

Ungurii spun că și neungurii (Români sau alte naționalități) sunt Unguri, numai să vorbească ungurește și pe cât se poate schimbându-le numele. Atunci cum poți spune tu ca Român că un Român catolic din Moldova, că M.Mihai Caitar, e Ceangău?

Am cunoscut pe un oarecare Baumgartner, cu nume curat german. El însă era Ungur fanatic.

Din cele 104 parohii greco-catolice româ-

nești, incorporate în dioceza maghiară bizantină Hajdudorog în 1912, din cei 70.000 de Români rămași în Ungaria după primul război mondial, câți mai sunt azi Români?

Dacă statistica din 1977 semnaleză în România 1.705.810 Unguri, câți din aceștia sunt adevărați Unguri și câți sunt Români, Germani și Evrei maghiarizați? N-ar fi datoria Partidului Comunist Român să ancheteze situația? Nu însă cu agenți maghiari, înfipți pretutindeni în PCR, ci printr-o comisie românească.

N-ar fi asta o treabă bună românească pe care ar trebui s-o facă și Fundația Drăgan? Rezultatul anchetei va trebui să fie publicat însă și în presa străină.

Revenind la problema numelui, oare Dorina Gabor (Gavril) pentru care am mare stimă, nu e Româncă, pentru că are nume curat unguresc? Să îndrăznească cineva să spună așa ceva, că va avea de furcă cu ea.

Dar defunctul preot ortodox al Românilor din Germania, Vasiloschi, nu era Român, deși e un nume polonez? Probabil strămoșii lui au fost Poloni și chiar catolici.

Dar Cuza, Zelinschi sunt nume românești? Ce înseamnă Cuza? Și purtătorii acestor nume nu sunt Români?

Acum câțiva ani un grup de Români catolici moldoveni a fost în pelerinaj la o biserică catolică maghiară din Transilvania (Miercurea Ciuc). Natural au cântat românește. Ungurii s-au înfuriat și le-au interzis să mai cânte în românește. Dacă ei n-ar fi Români, ci, cum spune "Exilul Românesc", Ceangăi, ar fi cântat ei românește? Cântă Ungurii românește?

Originea românească a Catolicilor din Moldova a fost suficient demonstrată de preotul franciscan român Dr. Iosif Petru M. Pal în cartea sa cu același nume (Tipografia "Serafica" Săbăoani-Roman, 1942).

După ultimul război mondial, suprimându-se toate seminariile catolice din România afară de cel de la Alba-Iulia, singurul recunoscut ca Institut Teologic pentru toți Romano-catolicii din România, a fost suprimat și seminarul teologic romano-catolic român din Iași, ai cărui seminariști au trebuit să meargă la seminarul maghiar din Alba-Iulia.

(urmare și sfârșit în nr. viitor)

M.P.Cadaru

Informăm cititorii noștri că M.Mihai Caitar a fost înlocuit cu Mgr. Octavia Bârlea. (ENR).

PRIMITE DE LA MACEDO-ROMÂNII

SITUAȚIA MACEDO-ROMÂNILOR

Marțea trecută a venit la mine Mița și cu soțul ei Steriu. Dâșii veneau de la Crușova și iată ce mi-au spus:

“La Crușova pe străzi nu se mai aude vorbind românește ci numai m. bulgara. Cauza acestui fapt este că, acum 10 ani a fost, ca guvernator al județului Bitolia, un fel de procuror, cum se zice la ei, bine înțeles de ocazie, adică fără carte, care se numea Zlate Bilianoff (Crușova, Perlepe și satele din împrejurime). Și dâșul ce a făcut? Cea mai mare parte dintre crușoveni i-a mutat la Skopie, dându-le locuințe și mari slujbe, iar în locul lor a adus m. bulgari țărani din satul lui, “Pusta Reka”. Iar acum doi ani, Kelimora, care era fala orașului deoarece la Kelimara de la Crușova se lucrau cele mai frumoase covoare de către femeile crușovene. Ei bine, această Kelimara a fost mutată în satul Pusta Reka, cu

lucrătoare și ateliere cu tot. În locul acestor crușoveni permutați în satul susamintit s-au adus familii întregi de prin satele m bulgare cărora li s-au dat servicii și locuințe ori, li s-au dat terenuri și credite ca să-si facă case.

Acuma să luăm satul Nijopole

Râurile cu apa ce curge din Munții Pelistera adapă ogoarele sătenilor români de la Nijopole. Dâșii semănau mai mult cartofi, care erau cei mai buni din toată Macedonia. Acum această apă li s-a luat deoarece a fost condusă la Bitolia și de acolo în satele de la câmp ale m bulgarilor. Imi spunea o fată din Nijopole că și terenurile arabile care au mai rămas o să li le ia statul, spre a li se da noilor burghezi, bineînțeles m bulgari, spre a planta vii.

Bitolia, 2.7.1978 Eliza Berberi-Papaspiridon

SALAVIŢ

bumbunidzare, bumbunidzare
sade bumbunidzare
ți di dorur s'fațea
tu ureçile amele s'avdza

o.o...țeru largu
o.o...țeru naltu
cum pot s'avdu
cum pot s'aravdu

om yescu tu prăngi ligat
hyare greo, pultăre guve,
carea arupta, săndze...
ceptul sdruminat

om yescu, om yescu
me poate nu yescu
om yescu ma pravda țlata
pi cingelea spîndzurata

oh, cum suflitlu aravde
oh, cum bana s'adavdze
macare ti ațuñ alundari yescu
faptu domnił s'li hărisescu

liber căñli mi acațara
liber năș mi aflară
tu fuñ, tu fuñ
cu frațli mi ligara

diparte, multu diparte
di patriđa nă purtara
Maceduniya cama nu vidzum
Calabriya suflitlu kîrum

picurari la domni nă bagara
și libera cu cicoare nu calcara
frațli și noascultara
pi țiler li anvățara

frate contra frate
cu cățute nă bagara
ca cându tu guva
di lup nă aflara

tu arene fără arma n'adusira
și multe agriñ sîligira
omiñ him nu him agriñ
omiñ him me slaviñ.

DA MILANO TELEX

A SUA SANTITA

GIOVANNI PAOLO SECONDO

CITTA DEL VATICANO-

CONFIDIAMO ALLA SANTITA VOSTRA LA NOSTRA
SPERANZA GIA ESPRESSA AL COMPIANTO SUO PREDECESSORE
PER LA PROSECUZIONE DI UNA EFFICACE AZIONE
ECUMENICA CHE PORTI ALLA UNIFICAZIONE DELLE
CHIESE CRISTIANE ELEMENTO SPIRITUALE PORTANTE DI
UNA UNIONE EUROPEA
DEVOTAMENTE -

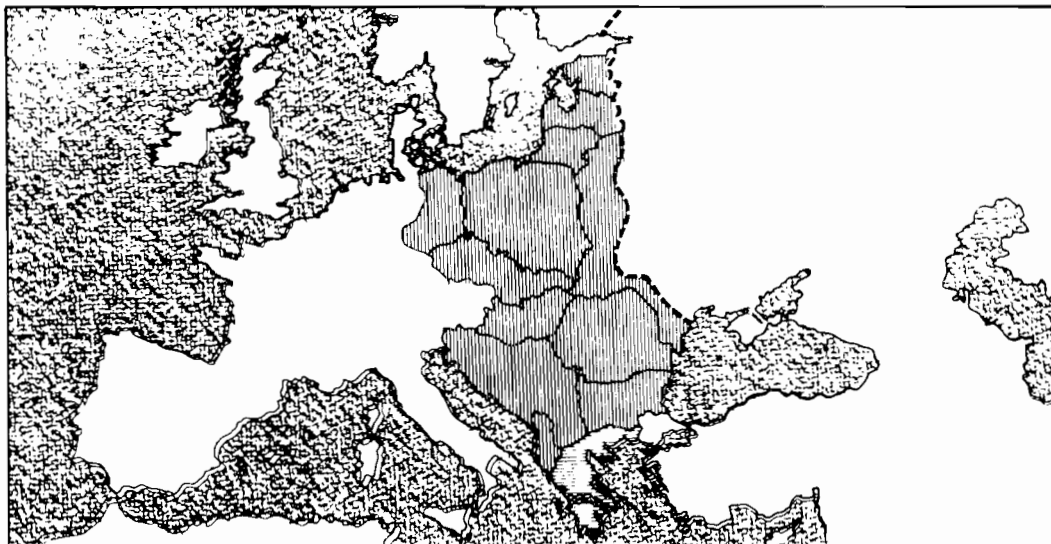
COSTANTINO DRAGAN PRESIDENTE FONDAZIONE
EUROPEA DRAGAN FORO TRAIANO 1 ROMA+

△ △ △ △

Cum este bine cunoscut, a fost reactivată o rușinoasă campanie de propagandă împotriva României pe tema unui pretins tratament diferențiat pe care țara noastră l-ar rezerva minorității maghiare din Transilvania. În scopul informării opiniei publice externe asupra situației reale privind această minoritate am procurat un număr de exemplare din unele publicații în limba română, engleză și franceză care clarifică și documentează pe cei interesați.

Cititorii noștri sunt rugați a ne semnala nume și adrese complete ale unor personalități locale din lumea politică, culturală sau informațională ce socotesc oportun a fi informate asupra acestui argument și cărora suntem în măsură a le trimite în mod gratuit aceste publicații.

M.R.U.E.
Via Larga Nr. 11 Milano - Italia

Moscova, 9 octombrie 1944

"Momentul era potrivit pentru a trata, așa că am spus: "Să aranjăm treburile noastre în Balcani. Armatele voastre sunt în România și în Bulgaria. Noi avem acolo interese, misiuni, agenți. Între noi nu trebuie să existe neînțelegeri pentru lucruri mărunte.

Cât privește Anglia și Rusia, ați fi de acord - l-am întrebat pe Stalin - ca voi să aveți o dominație de 90% asupra României, noi să avem 90% în Grecia și "fifty-fifty" cu voi în Jugoslavia?" În timp ce se traduceau cele de mai sus, am scris pe o jumătate de foaie de hârtie:

România: Rusia ia 90%
cei alți iau 10%
Grecia: Marea Britanie (de acord cu Statele Unite) ia 90%
Rusia ia 10%
Jugoslavia și Ungaria: 50% - 50%
Bulgaria: Rusia ia 75%
cei alți 25%

Am împins foaia de hârtie spre Stalin (care ascultase între timp traducerea). Urmă o scurtă pauză. Apoi mareșalul luă un creion albastru, scris "văzut" pe foaie și mi-o restituî. Totul a durat doar o clipă: cât îți trebuie să te așezi pe un scaun... La sfârșit i-am spus: "Oare n-o să ne considere lumea cinici când se va afla că noi am luat la repezeală aceste decizii atât de grave pentru milioane de oameni? Hai să ardem foaia!"

"Nu. Păstrați-o!" spuse Stalin. Și așa făcui."

Winston Churchill

"Cel de-al doilea război mondial"

- Memorii -

SUMARUL

<i>J.C. Drăgan</i> : Scrisoare deschisă Președintelui Carter	1
*** Un document istoric de tristă memorie	2
<i>P. Petru Cadaru</i> : Români catolici și "Exilul Românesc"	3
*** Primite de la Macedo-români	6
<i>Fundația Europeană Drăgan</i> : Salut Papei Ioan Paul al II-lea	7

<i>Adrian Hamzea</i> : Congresul secuiesc de la 1902	Supliment central

CONGRESUL SECUIESC DE LA 1902

Când interesele politice ale imperiului habsburgic s-au întâlnit cu cele nobilitare, opresive, ale feudalismului maghiar, teoria "vidului" transilvan s-a oferit acestora în chip de instrument docil. Cu ajutorul ei s-a încercat fundamentarea unei "politografii" oficiale care proclama că majoritatea covârșitoare a populației Transilvaniei, Crișanei, Maramureșului n-ar reprezenta decât un element etnic furișat pe nesimțite din sud, peste Carpați, viețuind apoi, acolo, numai tolerat de legile celor *tres nationes*, singure "legitime". Iată, așadar, o confecție sofistică manevrând cu dezinvoltură, pe tabla de șah a speculațiilor politice, jaloanele și subtextele unei pledoarii *pro domo*: Daco-romanii s-au strecurat ilicit, de-a lungul câtorva secole, în ... Dacia!

Nu ne propunem să reanimăm un subiect de dispută oțios - lăsăm pe seama altora rocadele demografice și escamotarea adevărului istoric. Ne vom opri însă asupra unui episod mai puțin luat în seamă al fluxului demografic - de la nord spre sud, de la vest spre est -. Vom încerca, prin urmare, să aducem în lumină unele aspecte ale procesului endemic de deversare a elementului transilvănean, către albia colectoare pe care au reprezentat-o Moldova și Muntenia.

Paralel cu Românii siliți vreme de secole să-și părăsească baștina - vatra străjuită de arcul Carpaților - un alt element etnic a trăit procesul similar de strecurare continuă peste munți, proces a cărui amploare a depășit treptat proporțiile fluxului românesc, el atingând cu timpul dimensiunile unui adevărat fenomen de masă.

Este vorba de Secui.

Istoria acestora este în bună măsură istoria unei necurmte stări de frondă, de luptă foarte adesea sângeroasă pentru apărarea ori redobândirea libertăților încălcate. Trecem - acum - peste epopeea anilor în care Secuii au luptat cu eroism și fidelitate pilduitoare sub drapelele Marelui Mihai, - cutezanță pe care o vor ispăși amarnic. Ne vom apleca altădată asupra acesteia. Vom aminti - și numai în treacăt - faptul că începând cu secolul XVII tradiționala înverșunare a Secuilor are de înfruntat forțe care o vor copleși: Habsburgii și aliata lor, nobilimea feudală maghiară. Secuii, care niciodată nu vor îngădui confuzia cu vreuna din celelalte două națiuni "receptae" - Ungurii și Sașii - își vor închide libertățile în amintire, în baladă și ură. Baia de sânge din 1764 de la Ciceu - Siculicidium - va consemna întâiul act al tragediei pe care, asemenea unei ursite blestemate, Secuii o vor trece din generație în generație. Numărul celor care vor pribegi peste Carpați va crește neconținut.

Anii absolutismului habsburgic, ai monarhiei dualiste - ultimele decenii ale secolului trecut - dau un nume nou, mai adevărat, pribegirii: emigrația în masă. Intre 1888-1890 se eliberează celor care se strămută în România aproape 30.000 de pașapoarte. Mii și mii de alți Secui trec granița munților, clandestin. La 1900, fenomenul alarmează și înspăimântă. Se născuse o problemă de stat care impunea măsuri urgente, radicale, menite să curme "dezastrul de proporții naționale", cum se exprimă istoricul Szádeczky Lajos.

Aceste măsuri a fost chemat să le elaboreze *Congresul secuiesc*, în anul 1902.

După o amplă campanie pregătitoare de cercetări, anchete, studii, congresul se întrunește la Băile-Tușnad, la sfârșitul lui august. Iau cuvântul 147 oratori. Cei mai mulți au trei, patru, unii chiar zece intervenții. În afara acestora portofoliul congresului înregistrează sute de scrisori, propuneri, memorii. Domnește o atmosferă febrilă de lucru. Hotărârile se adoptă cu majoritate de voturi. (Cea mai mare parte a lor, însă, beneficiază de unanimitatea sufragiului). Rezoluțiile votate sunt destinate să servească drept bază pentru ulterioare dispozițiuni de legiferare și guvernare, în scopul stăvilirii "calamității" pe care o reprezintă exodul Secuilor spre România.

Să vedem, dar, cine sunt participanții la congres: reprezentanții județelor și ai orașelor - prefecții, subprefecții, primarii - reprezentanții miniștrilor agriculturii, comerțului, industriei, justiției, apărării; apoi, deputați și membri ai clasei magnaților, industriași, financiari, economiști, istorici, mai toți budapeșteni, precum și delegații celor două socie-

tați culturale din București (Bukaresti Magyar Társulat și Bukaresti Szent István Társulat). Printre ei se strecoară și câțiva reprezentanți autentici ai secuimii. Destul de numeroși însă pentru ca de la ședința inaugurală se se dea în vileag existența a două tabere: Secuii și ... ceilalți. Fapt care explică și puzderia de paranteze care împânzesc stenogramele și proce-sele-verbale (publicate într-un volum de 689 pag. : "Székely Kongresszus", Budapest 1902, ed. "Patria"), cu indicații gen: "Vacarm! Tumult prlungit! Trăiască! Să tacă! etc. Morga academică și ifosele aristocratice plutesc într-un nor exploziv.

Lucrările congresului constituie un prețios document, veritabil "Supplex libellus ... Siculorum", neglijat, din păcate, înfățișând fără ocol tabloul dezolant al situației și per-spectivelor secuimii. Document cu atât mai prețios, cu cât un necunoscător al limbii în care a fost încredințat tiparului va rămâne intrigat de frecvența unor nume proprii ce par să distoneze cu titulatura, țelurile și anul congresului: "România"... "Moldva"... "Olăhor-szág"(Valahia, n.n.)...etc. Dar lectura volumului dumirește fără echivoc: trecând peste unele recursuri la siganele șovinismului: antiromânesc (inevitabile, să recunoaștem, dacă ținem seama de faptul că lista participanților prezintă o intensă coloratură blazonardă: trei conți Bethlen, contele Dessewffy, doi conți Bánffy, contele Miklos, contele Béldy, contele Zselénszky, baronul Kemény, încă un baron Kemény etc.), trecând pe lângă matricea de clasă a unor îndemnuri și propuneri diversioniste - ca și pe lângă preconizarea unor soluții care stârnesc, uneori, ilaritate - lucrările congresului demonstrează prevalența unui anumit spirit director realist. Majoritatea participanților își refuză fata-morgana vreunor remedii miraculoase, hotărâtă fiind să abordeze ordinea de zi de pe terenul realităților. De la tonul concedant al recunoașterii unor adevăruri amare, până la violența imprecăției, corul congresiștilor este unanim în formulările sale concluzive: există o singură cale pe care se pot tămădui relele de care pătimizește secuimea, și anume, integrarea acestui organism bolnav în circuitul unui ansamblu economic din care secuimea se consideră parte firească.

România apare, astfel, în viziunea congresului secuiesc de la 1902, un adevărat panaceu universal. Dar pentru amănunte, ne vom adresa altora, mai informați...

Ne împruținăm, pierim ... Nici războiul, nici ciuma n-au provocat atâtea pustiri, ca mizeria (p.568), este constatarea căreia i se dă expresie într-o formă sau alta. Dr.Nagy Sándor, referindu-se la efectul malefic al păcatelor sociale și economice ale statului, afirmă că după datele oficiale, mor anual de tuberculoză, 2550 Secui. În realitate, pretinde oratorul, întemeiat pe datele propriilor sale cercetări și statistici, numărul celor ce pier anual, victime ale bacilului mizeriei, se ridică la 5.000(p.612). Secuii își părăsesc vetrele pentru că aici, acasă, au parte de mămăligă goală, dincolo de acești munți au hrană din belșug. Aici, 10-20-30 fiorini și o pereche de cizme, simbria pe un an; dincolo, 15 fiorini salariul pe o lună ! (p.680)... Concecințele? Intre 1880-1889 dispar din Ciuc, Trei Scaune și Odorhei, trecând în România, 22.079 Secui... Crește an de an numărul pașapoartelor eliberate. În 1889: 9422 pașapoarte; în 1900: 9634; în 1901: 10.232 pașapoarte. Dar, Secuii cunosc ca și Românii "vama cucului". Mulți părăsesc țara ocolind vămile. N-au bani nici pentru pașaport (p.628). Tinerii se sustrag îndatoririlor militare față de monarhia austro-ungară, în proporții unice în Europa. Colonelul de stat major Hoffman Hugo se indignează oficial (e reprezentantul ministrului apărării, baronul Fejérvári Géza) : *In anul acesta - 1902 - ... s-au sustras de la încorporări 12.436 tineri care... nu s-au prezentat, nu sunt de găsit, au dispărut*(p.634). *Au dispărut, lăsând în urma lor șicanele fiscale și ruina, licitațiile, teroarea portărelului. Cât îl vor mai chinui pe bietul Secui? se întreabă Köllö János, adăugând: Statul însuși, cu întregu-i cortegiu de legi, stă în calea îndreptării stării noastre. ... Cu fiecare nouă lege e ca și cum și-ar băga mâna în buzunarul nostru.*

Nu există sector cât de neînsemnat în economia regiunii care să nu fi fost grav prejudiciat de implicațiile "războiului vamal" ce interzicea Secuilor piața României, țară care... *înainte de 1886... a constituit pentru noi un adevărat antrepozit* (p.642).

Să spicuim de ici de colo: *Situația creată de războiul vamal... a lovit în mod nemijlocit industria secuiască* (p.188)... *Au suprimat, prin bariera vamală ridicată, comerțul care năzuia spre răsărit* (p.622)... Ba, statul merge și mai departe și în scopul sugrumării industriei secuiești transportă lemn românesc (tot românesc!) la prețuri de concurență (p.147). În consecință, congresul să ceară răspicat ca industrializarea și comercializarea lemnului românesc să treacă în mâini secuiești! Iar Fábíán László lansează săgeți împotriva

capitalului străin (budapestan!) "infiltrat" în secuime și care își depozitează profiturile în safeurile londoneze (p.302)... Pajura imperială are însă două capete: *Pe nesimțite am sacrificat interesele economice ale Austriei, industria Ardealului... apoi... în 1886 închi-zându-se și frontiera României în calea Ardealului, mai multe mii de meseriași s-au strămutat în România.* (p.635)... Grăbit și mai ales familiarizat cu cifrele zilelor noastre, lectorul ar putea ridica nedumerit din umeri citind că Dr.Kenez József se adresează, interpelator, stăpâniri, aflând că Sinaia a cumpărat 60 de trăsurile... *tocmai de la Poznan când, foarte bine - și firesc - ar fi fost să și le comande în secuime !* (p.149). Dar, ne aflăm în 1902... *Jumătate din dogarii secui au plecat în România...* (p.244). ...*Odinioară, Secuții erau nelipsiți de la târgurile săptămânale din România, de unde... aduceau bani de aur și argint, berechet.* (p.624)... Se denunță regimul discriminator pe care capitala îl aplică meseriașilor secui în ateliere și fabrici (p.192)... Vacarm prelungit stârnește intervenția lui Solymossi Endre care dezvăluie existența unei dispoziții scrise a ministrului de comerț ce prevede *suspendarea angajării Secuilor și concedierea celor mai de mult angajați* (p.227).

Una din bogățiile "naționale" secuiești - și o apreciată marfă de export - o constituie apele minerale. Și, bineînțeles... *pentru exportul nostru cea mai apropiată piață o reprezintă Moldova și Valahia. Dar... din pricina vămii, a crescut prețul apei la Piatra Neamț, Galați, București,* (p.256), *creindu-se o situație care nu mai poate fi tolerată: din cauză că apele noastre s-au scumpit foc, clienții noștri români s-au apucat să bea bere și sifon!* (p.256) Pe de-asupra, fiscul din Ardeal aplică apelor minerale secuiești un adevărat regim de teroare care se completează cu vexațiile sistematice la care sunt supuși căraușii de către jandarmerie și poliție (p.255)... *Să arate și oștirea un pic de patriotism, consumând apele noastre - adaugă cu ironie Köllö János, îngrijorat pe drept cuvânt de evoluția fortuită a gusturilor consumatorului român - oștire care beneficiază de cele mai ridicate salarii... provenite din impozitele noastre. În definitiv, își acidulează Köllö ironia, apele secuiești sunt tot atât de dinastice ca și cele... cehoslovace pe care militarii le consumă cu atâta plăcere...*

Decenii de-a rândul, oaspeții renumitelor stații balneo-climaterice ca Sovata, Borsec, Tușnad, Malnaș, Vâlcele etc. au fost în primul rând miile de Români care petreceau acolo luni de recreare și întremare. Un sezon fără vizitatori români e un sezon mort! Acum, stațiunile decad! *Publicul de care depinde înflorirea acestora trebuie să fie recâștigat cu orice preț! El se află la doi pași... De la Budapesta, omul face - cu acceleratul - 21 de ore!*(p.656). Scade afluența vilegiaturistilor... și cine a vizitat România vecină știe că... printr-un uriaș efort și mai ales în regiunile de frontieră, România a creat o civilizație, a ridicat asemenea palate încât de minunezi! Și din această cauză a scăzut astăzi mulțimea de altădată a oaspeților băilor ardelene... *Mica Românie a construit în câțiva ani hoteluri de prim rang, splendide stabilimente de cură, băi monumentale... parcuri superbe... care vor determina pe mulți dintre statornicii noștri oaspeți din România să rămână acasă!*

Congresul se adresează guvernului budapestan cerându-i, rezolut, să intervină fără întârziere pentru salvarea stațiunilor din secuime. În acest scop, să ajungă cu orice preț la cuvenitele reglementări cu... România!... Guvernul să obțină pe orice cale reducerea taxelor vamale, iar apele minerale să fie scutite de vamă.

Zecile de propuneri, numeroase rezoluții adoptate cristalizează un limpede numitor comun: există o legătură organică, o relație de la parte la întreg între rosturile vitale ale secuimii și România. În optica majorității congresiștilor (chiar fără voia multora) România apare ca un adevărat pol al speranței. *Oricâte dificultăți am avea de înfruntat, nu putem abandona speranța: Moldova și Valahia* (p.268).

Era inevitabil ca torentul unor atari convingeri să depună în albia congresului și aluviuni ce denunță efortul de ultimă oră al claselor și orânduiri pe care, direct sau indirect, luciditatea și buna credință - răbufnind adesea în violențe diatribale - le înfierează. Se rostesc și câteva jalnice homelii, agrementate cu mirodeniile celui mai lipsit de imaginație șovinism. Străin parcă de tot ce se vorbește în jurul său, grof Dessewffy se îngrijorează și el de soarta Secuilor... *"Din sufletul concetățenilor noștri care emigrează... pierse sentimentul apartenenței la noi. Chiar dacă se întorc acasă, aici nu se mai simt bine niciodată.* În altă parte citim: *După datele ultimelor cercetări, frații Secui care emigrează*

în România își abandonează în scurt timp naționalitatea, se contopesc cu nația străină, potrivnică (?!), iar copiii lor se sfiesc de amintirea faptului că părinții lor au fost cândva Secui (p.604).

Ne aflăm în epoca în care, în Ungaria, campania de deznaționalizare a Românilor, Slovacilor, Cehilor, Șvabilor, Slavilor din sud își desfășoară furia pe toate fronturile posibile.

Ceea ce se petrece cu zecile de mii de Secui care se stabilesc în România să fie oare retorsiunea organizată a oficialităților românești? Lászlo Gyula și Dr. Sebess afirmă contrariul: ... (Pe Secui) ... *îl răpește chiar fără voia lui entuziasmul național care, în câteva decenii, a ridicat România pe culmi și, minunându-se, el își uită propria patrie dorind să devină Român. Destui sunt aceia care se împăunează afirmând că sunt buni Români. Mai ales tinerii care cresc acolo își reneagă originea... Aici, acasă, în focarele principale ale emigrării, este lăudată România, i se cântă doinele, i se joacă dansurile. Se vorbește mult despre serbările strălucite organizate în amintirea voievodului Mihai și a victoriei de la Plevna. Se știe totul și se interesează de toate câte se petrec acolo, în interior, în România, ca și cum aceea ar fi patria lor cea bună (p.628).* Și ca să nu-l suspectăm de vreo "filie" care-și trimite valențele peste munți, Dr.Sebess stabilește: *In mijlocul marelui corp etnografic pe care îl reprezintă România și Ardealul locuit de Români, secuimea constituie o insulă. Avem nevoie de zăgazuri în fața României... In continuare, își prezintă și dezvoltă soluțiile care pot consolida temeliile acestor zăgazuri: conservatorism național. ...Unitate socială pe deasupra claselor... Renașterea moșierimii mijlocii, coloană vertebrală a națiunii, canavaua armoniei claselor sociale (p.299)... Un alt orator agită o sperietoare gândită cutezător, să recunoaștem: *Brațul muncitorului secuiei va fi constrâns să servească altui stăpân... întocmai ca în atâtea județe ale Ardealului unde un alt neam slujește moșierului maghiar... (sic!) (p.570).**

Koós Ferenc e supărat pe libertăți și pe... femei. Acasă, Secuianca... *crește prea liber... Are o concepție atât de piezișe asupra drepturilor și libertăților ei, în plus are o fire atât de decisă și independentă, încât aceste caracteristice atribute ale ei pot fi corectate, în mod normal, într-un singur fel: printr-o severitate vecină cu constrângerea! (p.586-587).* ... Asta, mai treacă meargă. Dar miile de Secuience care emigrează au o vină mai grea: *însoțindu-se cu Români... multe se valahizează (p.588).*

Câțiva congresiști își exersează spiritul inchizitorial. Și nu fără rezultate: Secuiei și-au pierdut o virtute elementară, începând să clevească, să înfrunte, să "politizeze"... *Din gâlceava politică a încolțit sămânța neîncrederii și irespectul față de conducători(463)... Simțim puhoiul revoluției internaționale generale care, și în alte părți își desfășoară opera, deocamdată distructivă... Intălnim toate simptomele și efectele dăunătoare ale materialismului(505).* Ajunși la sapă de lemn, Secuiei trec în România unde alimentează dorința de răzbunare, astfel ca, după ce se vor reface "dincolo", să se întoarcă pentru... răfuieți. Atât că, adaugă oratorul, soarta emigranților o decide viața din România. *Cei care se mai întorc o fac numai pentru a ademeni pe alții(623).*

A irupt lupta de clasă. "Bellum omnia contra omnes" stârpește altruismul necesar sentimentului de solidaritate socială(505)...*Indărătnicia și căpoșenia prost orientate au alterat caracterul Secuului. El nu-și cedează "jus"-ul ! Din parte-i, "perea mundus sed fiat justitia"! Las'că te învață el minte!... Să ierte, să îndure eventuale inechități... sau - mai ales - să-și dezarmeze potrivnicul prin bunătate? Vai! e un lucru atât de rar!(506)... Mănuiește sofismele dizolvante ale pseudo-liberalismului... Devine adesea membru al unor "secte" cu veleități socialiste sau... pleacă în țară străină unde se străduiește, parcă printr-o sistematică politică, să nimicească maghiarimea ! (p.514).*

Clerul remite congresului zeci de adevărate ieremiade...*Secuul nu se lasă intimidat de preot (p.479)... Orice predică e în zadar. Nu frecventează biserica, e ultimul în îndeplinirea îndatoririlor obștești și nu cedează decât constrângerii... Secuul înjură totul, până și pe Dumnezeu ! - se înfiorează cucernic inchizitorul (p.484).*

(urmare și sfârșit în numărul viitor)

ADRIAN HAMZEA